

Електронний збірник наукових праць
Запорізького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

Рік заснування: 2011

Засновники: Комунальний заклад Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти"
Запорізької обласної ради.

Робочі мови: українська, російська, англійська.

Галузь науки: педагогічні науки.

Тематика:

13. 00.01 - загальна педагогіка та історія педагогіки

13. 00.02 - теорія та методика навчання

13. 00.04 - теорія та методика професійної освіти

13. 00.05 - соціальна педагогіка

13. 00.06 - теорія та методика управління освітою

13. 00.07 - теорія та методика виховання

13. 00.08 - дошкільна педагогіка

13. 00.09-теорія навчання

19. 00.01 - загальна психологія, історія психології

19. 00.07 - педагогічна та вікова психологія

09. 00.13 - філософія та історія релігії, філософська антропологія, філософія культури

Головний редактор:

Ястребова Валентина Яківна, перший проректор, кандидат педагогічних наук, доцент Заступники
головного редактора:

Гура Тетяна Євгенівна, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності, доктор психологічних
наук, доцент, •

Павленко Анатолій Іванович, доктор педагогічних наук, професор

Відповідальний редактор:

Лісіцин Віталій Вікторович, к.філос.н., доцент

Члени редакційної колегії:

Гура Олександр Іванович, д.п.н., професор,

Мурзалінова Алма Жакимівна, д.п.н. професор,

Подмазін Сергій Іванович, д.філос.н., доцент.

Приходько Валентин Миколайович, д.п.н., доцент,

Донченко Ірина Анатоліївна, кл.н., доцент,

Каракатсаніс Тетяна Василівна, к.п.н., доцент.

*Контактна інформація: 69035 м. Запоріжжя, вул Незалежної України,
57-А тел. (0612) 346-711,347-612, zoippo@gmail.com*

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ www.nbuv.gov.ua

ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ:

Національно-патріотичне виховання дітей і молоді в полікультурному середовищі

1. Альмишева А.Ж., Байкенова С.Ж., Филиал акционерного общества Национального центра повышения квалификации педагогических кадров по Северо- Казахстанской области (Казахстан, г. Петропавловск). *Патриотическое воспитание молодежи как основное направление молодежной политики на основе общечеловеческих ценностей.*
2. Арабаджиєв Д.КХ, Запорізький національний технічний університет (Україна, м. Запоріжжя). *Роль кількісних методів громадського моніторингу виборчого процесу в контексті формування загальнолюдських цінностей як основи національно-патріотичного виховання.*
3. Алімов К.О., Барліт А.Ю., Запорізький національний університет (Україна, м. Запоріжжя). *Відібрання дитини від батьків як спосіб захисту прав та законних інтересів неповнолітнього.*
4. Барліт О.О., Галянтюк Т.О., Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. Запорізький авіаційний коледж ім. Івченко (Україна, м.Запоріжжя). *Формування ціннісного ставлення до природи в контексті завдань національно - патріотичного виховання*
5. Богомолова Н.М., Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Україна, м. Запоріжжя). *Виховання учнів старшої школи в контексті формування громадянина та патріота в умовах полікультурного регіону.*
6. Васильєва О.В. Северо-Казахстанский государственный университет им. М.Козыбаева (Казахстан, г. Петропавловск). *Литературное краеведение как*
  - *важнейшее направление национально-патриотического воспитания (на примере Северо-Казахстанской области республики Казахстан).*
7. Волошин Ю.Я., Червонопартизанська ЗОШ І-ІІІ ступенів Нижньосірогозької районної ради (Україна, Херсонська обл.): *Загальнолюдські цінності як основа національно-патріотичного виховання.*
8. Доновська С.М., Климова Т.М., Запорізька спеціалізована школа І - ІІІ ступеня №100 Запорізької міської ради Запорізької області (Україна, м.Запоріжжя). *Національно-патріотичне виховання в запорізькій спеціалізованій школі І - ІІІ ступенів №100.*
9. Дяченко І.М. *Класичний Приватний Університет (Україна, м.Запоріжжя). Формування почуття патріотизму, національної свідомості та громадянської позиції сучасної молоді: теоретичний аспект.*
10. Ена І.В., Барліт А.Ю., Запорізький національний університет, (Україна, м.Запоріжжя) *Буллінг - специфічні риси та особливості кримінального провадження в Україні*
11. Калашникова М.Ю., Запорізький державний медичний університет (Україна, м.Запоріжжя). *Національно-патріотичне виховання як складова навчального процесу у вищому навчальному закладі.*
12. Калашникова М.Ю, Запорізький державний медичний університет (Україна, м.Запоріжжя). *Актуалізація моральних цінностей у свідомості студентів медичних університетів.*
13. Каменева Т.В., Комунальний заклад-«Запорізька спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Січовий колегіум» ЗОР (Україна, м. Запоріжжя). *Зміст і форми національно - патріотичного виховання дітей та молоді.*
14. Козак Ю. В., Державне підприємство «Український дитячий центр «Молода гвардія» (Україна, м. Одеса). *Зміст і форми національно-патріотичного виховання дітей та молоді у Українському центрі «Молода гвардія»*

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Калашикова М.Ю.

Україна, м. Запоріжжя, Запорізький державний медичний університет

У всі часи патріотизм був одним із найважливіших факторів у формуванні особистості студента, життєвих орієнтирів, його соціальної спрямованості. Сьогодні національно-патріотичне виховання у вищих навчальних закладах символізує зв'язок поколінь, відіграє важливу роль історичної спадковості. Розвиток особистості людини є як патріота є нерозривним з навчальним процесом, бо патріотичне виховання – це цілеспрямований процес взаємодії всіх структурних підрозділів інституту та студент, під час якого здійснюється освіта, розвиток індивіда, патріотичне виховання, регулюються норми поведінки

Питання патріотичного виховання завжди хвилювало державних і громадських діячів, письменників: Ярослава Мудрого, П. Орлика, Г. Сковороду, Т. Шевченка, І. Франка, Лесю Українку, М. Грушевського та ін. Багато аспектів виховання особистості як частини соціуму відкриваються у працях педагогів О. Духновича, Х. Алчевської, Г. Ващенко, І. Огієнка, головною метою яких було виховати любов до Батьківщини, до рідної мови, акцентувати увагу на формуванні національної самосвідомості, визначенню місця історичного минулого у сучасному житті суспільства.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу (*patria*) як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи,

толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін [1, с. 170].

Головною метою патріотичного виховання в українському суспільстві є виховання громадянської відповідальності, становлення духовності та стимулювання високої соціальної активності, його можна вважати окремою системою виховання особистості.

Відзначимо, що патріотичне виховання покликане виховувати у молодій людини високі моральні ідеали, почуття жертовного служіння Батьківщині. Відомо, що основні риси громадянина формуються в молодому віці під впливом загально- народних цінностей, у взаємодії особистості з суспільством, яке на кожному етапі репрезентують родина, учбовий заклад та різноманітні колективи [3, с. 337].

Незгасаючий запал молоді є рушійною силою у соціальних процесах, що веде до постійного розвитку. Студентська молодь характеризується найвищим рівнем соціальної активності, тому у цьому випадку патріотичне виховання відіграє роль своєрідної духовної свідомості.

Патріотизм – моральний і політичний принцип, соціальне почуття, змістом якого є любов до Батьківщини і готовність підпорядкувати його інтересам свої приватні інтереси. Патріотизм передбачає гордість досягненнями і культурою своєї Батьківщини, бажання зберігати її характер і культурні особливості, ідентифікація себе з іншими членами народу, прагнення захищати інтереси Батьківщини і свого народу. Історичний джерело патріотизму – століттями і тисячоліттями закріплене існування відособлених держав, які формували прихильність до рідної землі, мови, традицій. В умовах освіти націй і утворення національних держав патріотизм стає складовою частиною суспільної свідомості, що відображає загальнонаціональні моменти в його розвитку [2].

Виховання патріотизму у студентів має базуватися на глибокому та уважному вивченні національних культурних особливостей народів, що проживають на території України. Це допоможе зрозуміти культурні

відмінності та привити правильне та адекватне ставлення до розвитку світової цивілізації, призвичаїть молодь до міжкультурного діалогу.

Виховання – це підготовка наступного покоління до гідного існування в суспільстві. У процесі виховання підрастаюче покоління має засвоїти надбання суспільства, оволодіти певними трудовими вміннями, засвоїти норми і досвід поведінки в суспільстві і виробити певну систему поглядів на життя. Формування правильного відношення до інституту сім'ї справедливо можна вважати одним з головних завдань національно-патріотичного виховання.

Опитування батьків про знання ними моральних потреб дитини свідчить, що основна частина правильно визнає моральними пріоритетами дітей любов до батьківщини, шанування роду і повагу до старших та гордість за себе як українця. Поряд з тим батьки визнають, що матеріальне знаходиться у сфері інтересів особистості, але воно має слугувати для задоволення духовного. Значна частина сучасних батьків віддають належне релігійному вихованню дітей, задоволенню потреб у вірі. Батьки вказують на такі потреби дітей, які визначають їх готовність прийти на допомогу іншим людям, повагу до праці, прагнення до самовдосконалення. З багатьох моральних потреб дітей батьки вбачають необхідність виховання любові, взаєморозуміння, взаємодопомоги, поваги і доброти, вдячності, щирості, відвертості, співчуття [3, с. 388].

Сім'я відіграє найпершу та найважливішу роль у формування соціально-здорової людини, але беручи до уваги досвід минулих років, навчальні заклади також мають контролювати цей процес та допомагати розвивати, давати належну базу для морального, фізичного та культурного розвитку.

У рамках національно-патріотичного виховання необхідно організовувати тематичні позаурочні заняття, приділяти увагу цьому аспекту під час викладання певних дисциплін.

Особливу роль відіграє спорт, бо більшість соціологічних опитувань молоді, що займається спортом, вказують на те, що спорт формує початкове уявлення про життя, суспільстві, світі як такому. Саме в спорті найбільш яскраво і яскраво проявляються найважливіші для сучасного суспільства

цінності, як рівність шансів на успіх, досягнення успіху. Спорт символізує собою прагнення бути першим, перемогу не тільки над суперником, але і над самим собою. Спорт як соціальний фактор частково відтворює альтернативу сучасної культури, зберігає і зміцнює сутнісні механізми соціально-культурного життя людини і переходу в субкультуру індивіда, формує його як соціально компетентну особистість.

Отже, головним завданням патріотичного виховання у вищих навчальних закладах є допомога при адаптації студентів до соціальних, культурних та загальних норм. Впродовж навчання студенти мають не тільки отримувати знання пов'язані з певною спеціальністю, а й вчитися орієнтуватися на національні цінності, прагнути до покращення внутрішньої системи своєї країни, укріпити її демократію та незалежність. Студенти мають навчитися поважати культурні традиції інших народів, при цьому відчувати повагу до власних культурних реалій, усвідомлювати свою приналежність до Батьківщини, її традицій, устоїв, звичаїв. Національно-патріотичне виховання має включати в себе необхідні культурно-просвітницькі заходи, та заходи зорієнтовані на поліпшення стану здоров'я студентів. За умови системного підходу до громадсько-патріотичної роботи у вищих навчальних закладах, рівень духовності, почуття громадської відповідальності та обов'язку у студентів буде на високому рівні.

Література:

1. Кухаренко П.М., Резнікова О.О. Формування громадської позиції сучасної молоді // Україна на зламі тисячоліть – 20 років незалежності (1991-2011): зб. наук. пр. / редкол.: Кобець А.С.– Д.: «Придніпров'я», 2011. – Вип. 3. – С.169-174.
2. Стрельнікова Н. М. Проблема моральності у вихованні дітей батьками / Н. М. Стрельнікова // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. сер. : Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 1. – С. 59-61. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2012_1_15.
3. Шликов А. В. Патріотизм і патріотичне виховання у ВНЗ / А. В. Шликов // Молодий вчений. – М.: 2012. – №8. – С. 386-388.